

Костюченко К.Є.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри лінгводидактики та іноземних мов,
Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

КОМУНІКАТИВНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ

Стрімкий розвиток високих наукових технологій та економіки тісно пов'язаний з вивченням іноземних мов. Мова стала доступною для більшості людей: робота з Інтернетом, використання новітніх аудіо-, відео- та інформаційно-комунікативних технологій. Все це посилює мотивацію молодих людей вивчати іноземні мови не тільки як засіб комунікації у ділових та побутових відносинах, а й як здатність користування нею для задоволення особистих потреб. За таких умов знання іноземних мов відображають як функціональний так і соціальний характер спілкування, тобто вони потрібні для успішного розв'язання реальних комунікативних ситуацій у різних сферах життя суспільства. Тому постає гостра необхідність проводити зміни у процес вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах, в тому числі переглянути способи і методи навчання іноземної мови студентів немовних факультетів, й приділити основну увагу розвитку в них комунікативних навичок спілкування. Так, за мету нашого дослідження ставимо вивчити особливості комунікативно-орієнтованого підходу до навчання іноземної мови студентів педагогічних спеціальностей немовних факультетів.

Комунікативно-орієнтований підхід навчання передбачає направленість на співрозмовника, оптимальність навчання з точки зору ефективності впливу на іншого. Цей підхід забезпечує цілеспрямований вплив на розвиток особистості студента. Тому навчання іноземної мови повинно проходити в ході творчої діяльності, яка стимулює пізнавальну активність студентів; курс вивчення предмету має бути зорієнтований на задоволення мовленнєвих потреб студентів за профілем їх спеціальності та спеціалізації.

Ми солідарні з позицією англійського дослідника комунікативного підходу навчання У. Литлвуда [5], який зазначає, що комунікативний підхід розкриває великі перспективи у вивченні мови. Він уможливорює розглядати мову не тільки у її формах і структурах (граматичні конструкції чи лексичні зразки), а й також усвідомлювати комунікативну функцію, яку мова виконує перш за все. Іншими словами вивчаючи мовні форми і зразки, ми стаємо більш обізнаними у тому як люди поведуть себе, коли відтворюють різні види комунікації один з одним. До того ж У. Литлвуд наголошує, що за комунікативним підходом навчати оперувати тільки мовними формами і зразками недостатньо. Потрібно формувати у тих, хто навчається, міцні навички застосовувати мовні зразки у реальних життєвих ситуаціях, які виникають за певних видів комунікації. При цьому продовжує дослідник, за

комунікативного підходу навчання особливе місце відводиться здатності вчителя залучати студентів до процесу спілкування на занятті. Вчитель (викладач) має виступати умілим мотиватором і помічником у комунікативній діяльності тих, хто навчається. Наприклад, коли студенти відчують труднощі у вживанні мовних форм і зразків, вчитель може допомогти їм сформулювати свою думку, правильно підібрати граматичні конструкції. Отже, функції вчителя (викладача) як керівника навчального процесу не зменшуються, а набувають іншого смислу – психологічної підтримки у бажанні студентів до самостійного виразу власних думок та особистої позиції у іншомовному спілкуванні [5]. За комунікативно-орієнтованого підходу відбувається максимальне заглиблення студента в мовний процес, що досягається меншим зверненням студента до рідної мови. Спочатку студент повинен навчитися розмовляти іноземною мовою, а потім думати нею. При цьому процент застосування репродуктивних вправ зменшується, замість них з'являються більш продуктивні вправи, що містять ігровий характер навчання, де надається перевага роботі з партнером, в групах, завдання спрямовані на пошук помилок, порівняння та співставлення. Такий підхід орієнтований на розвиток мовних знань, на креативність й творчість студента, на набуття навичок ведення дискусії та вміння висловлювати своє бачення, допомагає формувати власну точку зору, адаптуватися у мовному середовищі, розвиває критичне мислення.

Зазначимо принципи комунікативно-орієнтованого навчання англійської мови, які виділяє дослідниця О.Фарина [3]: мовленнєва спрямованість навчального процесу, індивідуалізація, функціональність, ситуативність, новизна тощо. Ми з цим погоджуємося, і називаємо ще один з важливих принципів комунікативно-орієнтованого підходу навчання іноземної мови – мовна діяльність студентів на заняттях. Оскільки студенти повинні вирішувати навчальні завдання в процесі спілкування, комунікативний підхід представляє собою реалізацію способу навчання, за якого здійснюється систематизоване, співвідносне та упорядковане навчання іноземної мови як засобу спілкування в умовах модульованої мовної діяльності студентів на заняттях.

Комунікативно-орієнтований підхід передбачає оволодіння студентами навичками спілкування як засобом досягнення практичних цілей аудіювання, читання, говоріння і письма. В цілому навчальна діяльність студентів спрямована на вирішення комунікативних завдань на заняттях.

Комунікативно-орієнтований підхід до навчання англійської мови є ефективний, коли викладач має бажання, компетенцію, ерудицію, використовує свої творчі здібності та професійні навички. На заняттях необхідно закласти основи володіння англійською мовою як засобом спілкування, що дає змогу її використовувати на практиці. Вміння залучити студентів у процес активного вивчення іноземної мови є справою досить складною і визначається прагненням студентів вдосконалити свої мовні вміння та навички.

Дослідниця О. Фарина підсумовує, що головна ідея комунікативного підходу навчання іноземної мови полягає в тому, що учасники навчального процесу повинні не тільки здобувати знання про граматичні, лексичні, фонетичні правила, а й розвивати навички та уміння використання мовних форм для реальних комунікативних цілей. Так, реалізація комунікативно-орієнтованого підходу навчання іноземної мови передбачає системний підхід до загальної учбової діяльності; систему мовної діяльності; систему мовного спілкування; системне співвідношення іноземної та рідної мов; систему самої іноземної мови: фонетичні, лексичні, граматичні, мовні вправи; текст як систему мовних продуктів; систему структурно-мовних утворень (монолог, діалог, монолог в діалозі та ін.); процес опанування іноземної мови; структуру мовної поведінки студентів. В результаті такого підходу формується, реалізується та діє система володіння іноземною мовою в навчанні [1; 2; 4].

Дослідивши особливості комунікативно-орієнтованого навчання, ми визначаємо комунікативно-орієнтований підхід до навчання іноземної мови студентів немовних факультетів як такий, що передбачає організацію навчання, за якого моделюються риси реального процесу спілкування. При цьому найбільш ефективними способами реалізації комунікативно-орієнтованого підходу до навчання англійської мови є застосування ігрових, активних, інтерактивних методів, використання різноманітних форм роботи (групова, парна, індивідуальна), різних методів та прийомів управління навчальною діяльністю. Перш за все повинно бути створено на заняттях доброзичливу атмосферу та умови, які б сприяли спілкуванню студентів іноземною мовою.

Для реалізації комунікативно-орієнтованого підходу до навчання англійської мови у ВНЗ вважаємо за необхідне:

- впроваджувати особистісно орієнтоване спілкування;
- збагачувати зміст навчання емоційним, особистісно значущим матеріалом;
- надавати педагогічну підтримку, вмотивовувати до успіхів;
- забезпечувати діалог між студентами, студентами і викладачами як домінуючої форми навчального спілкування;
- залучати студентів до самооцінки, самопізнання й самовдосконалення в різних видах мовленнєвої діяльності;
- реалізовувати багатоваріантність, гнучкість форм організації різних видів роботи: індивідуальна, парна, групова, колективна;
- створювати позитивно емоційну атмосферу духовного взаємозбагачення.

Список використаних джерел:

1. Бородіна Г.І. Комунікативно-орієнтоване навчання іноземної мови у немовному вузі / Г.І. Бородіна / Іноземні мови. – 2005. – № 2. – С. 28-30.
2. Дуванова О. Використання комунікативної методи в процесі навчання іноземної мови / О. Дуванова // Англійська мова та література. – 2011. – № 1. – С. 2-3.

3. Фарина О.З. Комунікативний підхід до навчання англійської мови в спеціалізованій школі з поглибленим її вивченням / О.З Фарина // Англійська мова та література. – 2011. – № 22-23. – С. 7-25.

4. Шевцова О.І. Реалізація комунікативного підходу в процесі викладання англійської мови / О.І. Шевцова // Англійська мова і література. – Вид. група. – 2008. – № 11. – С. 2-6.

5. Littlewood, William T. Communicative Language Teaching / Littlewood T. // New directions in Language teaching. – Cambridge University Press, 1981.

Кріпак Ю.В.

аспірант,

Київський національний лінгвістичний університет

АГРЕСИВНІ ТАКТИКИ КОНФЛІКТНОГО ТИПУ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Людина, як соціальний феномен, виступає постійним елементом комунікації. Перебуваючи під впливом багатьох подразників у процесі мовленнєвої взаємодії, інтерактанти досить часто характеризуються виникненням негативних емоційних станів, різких агресивних реакцій у випадках розходження власних думок та бажань з переконаннями оточення, що призводить до назрівання конфліктів, які на даному етапі лінгвістичних досліджень активно привертають увагу науковців. Мовленнєва поведінка в випадках стресових конфліктних ситуацій позначається терміном мовленнєвої агресії та підлягає систематизації у вигляді виокремлення агресивних стратегій і тактик, опису яких присвячено наше дослідження. Таким чином, метою роботи є виокремлення та вивчення споріднених агресивних тактик. Актуальність статті обумовлена частотністю конфліктів в мовленнєвому середовищі та масовим зверненням науковців до розгляду та вирішення даного питання. Предметом розгляду статті виступає сучасний англомовний діалогічний дискурс, в якому зафіксовані випадки мовленнєвої агресії, а об'єктом – дискурсивні особливості агресивної конфліктної макростратегії.

В сфері функціонування конфліктної агресивної макростратегії як окремої моделі комунікації виділяємо тактики, що зосереджені на критиці опонента. В їх основі лежить негативний аналіз і оцінка вартості чогось, надається негативна характеристика співучасника комунікації та його дій, що в нашому дослідженні є тотожним до тактик «прояву неповаги», «докору», «осуду», «обвинувачення» та «позначення неспроможності опонента». Тактика «прояву неповаги» містить за основу образу опонента, яку визначають як зневажливу характеристику адресата, що частіше за все